

ק.מ.ה. אורנים

ק.מ.ה. אורנים • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • השראה

תומכות חינוך
קורס מבוא להתפתחות הילד
מפגש מספר 10:
פסיכולוגיה התפתחותית
התיאוריה ההתפתחותית-קוגניטיבית של פיאז'ה

08/05/25

שם המנחה : אלוית חיים

דוא"ל המנחה: alvit.advice@gmail.com

ק.מ.א. אורנים

KAMA ORANIM • ق.م.أ. أورانيم • קהילה • מנהיגות • ישראל

מה נעשה היום?

נתרגל על עצמנו

שלבי ההתפתחות על פי
פיאז'ה

ק.מ.א. אורנים

ك.م.أ. أورانيم • ק.מ.א. אורנים
קהילה • מנהיגות • ישראל

צ'ק אין

ספרי על הזיכרון הראשון
שלך במשפט אחד

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

ז'אן פיאז'ה (1896-1980)

פסיכולוג התפתחותי שוויצרי שהקדיש את חייו לחקר ההתפתחות הקוגניטיבית של ילדים.

הוא החל את דרכו כביולוג, והשפעת הרקע הביולוגי ניכרת בתפיסתו את ההתפתחות כתהליך של הסתגלות לסביבה.

ק.מ.א. אורנים

ق.م.ا. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

1. התפתחות קוגניטיבית כתהליך אקטיבי :

1. הילד הוא לומד פעיל
2. בונה את הידע שלו דרך אינטראקציה עם הסביבה
3. ההתפתחות מתרחשת בסדר קבוע של שלבים

2. מושגי יסוד מרכזיים :

1. סכמות: תבניות חשיבה והתנהגות בסיסיות
2. הטמעה Assimilation: קליטת מידע חדש לתוך סכמות קיימות
3. התאמה Accommodation: שינוי הסכמות הקיימות בעקבות מידע חדש
4. שיווי משקל Equilibration: חזרה לאיזון לאחר הטמעה / התאמה

ק.מ.א. אורנים

ق.م.ا. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

מושגים מתוך התיאוריה

סכמות:

לתינוק בן שנה יש סכמה של כדור: הוא עגול, אפשר לגלגל אותו על הרצפה ואפשר גם לכדרר אותו, לזרוק, לתפוס וכדומה. נוסף על כך: הגודל שלו בינוני, והוא עשוי פלסטיק.

סכמה היא יחידה בסיסית - חזותית, התנהגותית, אקוסטית או סמנטית - של ידע העולם. ידע זה מכתוב לנו את דרך ההסתכלות על העולם ומנחה אותנו כיצד להגיב לגירוי מסוים

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

מושגים מתוך התיאוריה

הטמעה Assimilation :

כאשר הפעוט שלנו ייתקל, לראשונה בחייו, בכדורגל או בכדור טניס או פינג פונג, הוא יטמיע את הגירוי בתוך הסכמה של כדור. כלומר: הוא יתייחס לכדור הפינג פונג ויתנהג אליו כמו שעשה אל הכדור שהכיר קודם.

בתהליך ההטמעה הגירויים החדשים נקלטים בתוך הגירויים הישנים

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

מושגים מתוך התיאוריה

התאמה Accommodation:

אם ייתקל הפעוט שלנו בחרוז עץ, הוא יגלה כי גם הוא עגול, אפשר לגלגל אותו על הארץ, הוא מופיע בגדלים שונים, אך... אין אפשרות לכדרר אותו. לעומת זאת, אפשר להשחיל אותו על חוט ולעשות מחרוזת. כאן יש צורך בהתאמה.

התאמה היא שינוי הסכמות והתאמתן לידע שיש לנו ואף לניסיון שרכשנו. שינוי זה מרחיב את מאגר הידע שלנו ומגדיל אותו.

ק.מ.א. אורנים

ק.מ.א. אורנים • קהילה • מנהיגות • השראה
KAMA ORANIM

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

מושגים מתוך התיאוריה

שיווי משקל (Equilibration):

חזרה לאיזון לאחר הטמעה / התאמה בסכימות

ק.מ.א. אורנים

ق.م.ا. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

הפרה של איזון קוגניטיבי:
התינוק/פעוט נתקל בגירוי או מידע חדש

התאמה

תהליך בו התינוק/פעוט משנה את
הסכמות הקיימות. הוא יוצר סכימה
שתאים לגירוי החדש

הטמעה

תהליך בו התינוק/פעוט קולט נתונים
מהסביבה ומעבד אותם על ידי סכמות
קיימות, על ידי ידע שכבר קיים אצלו

חזרה לאיזון קוגניטיבי

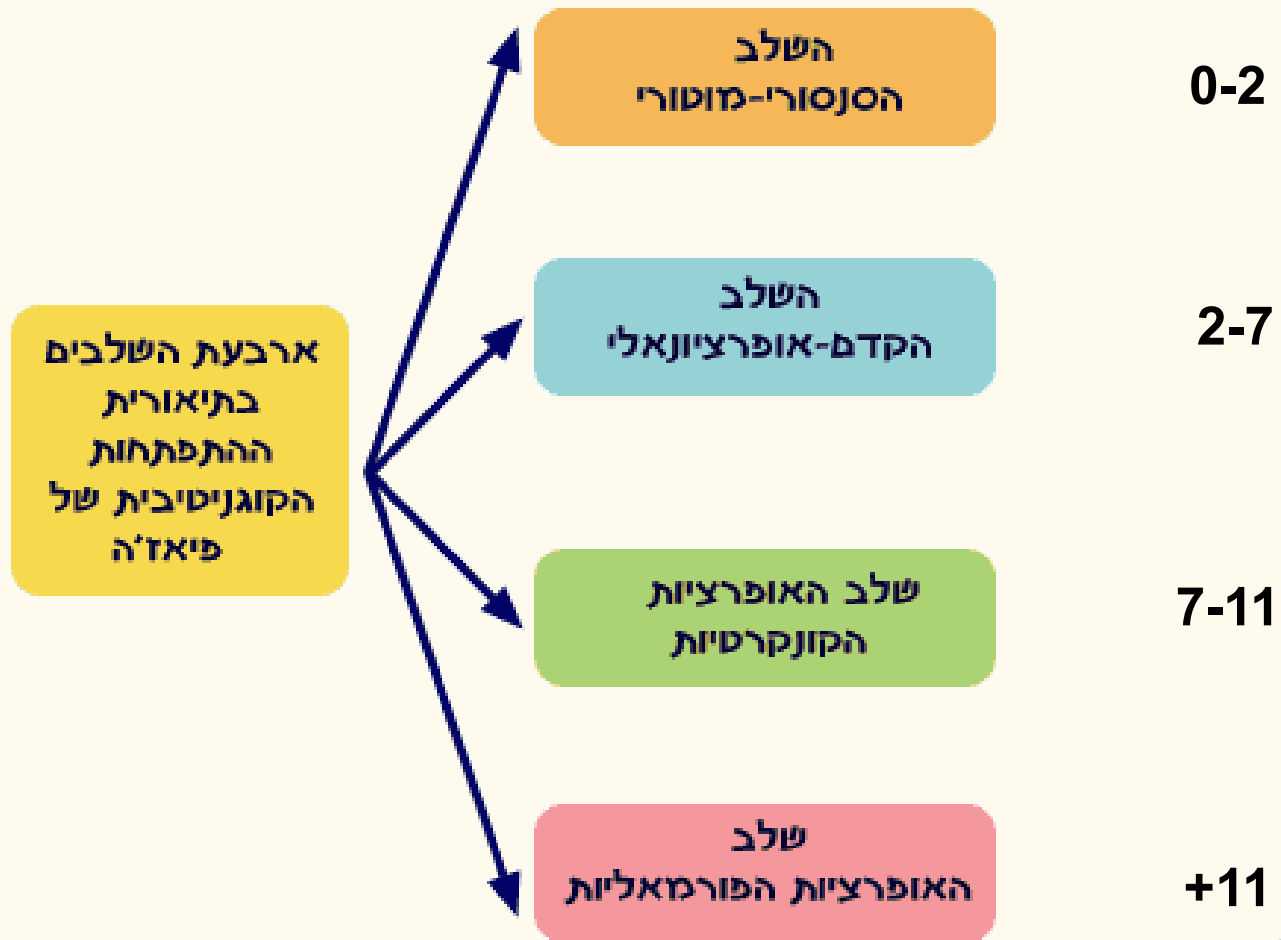

ק.מ.א. אורנים

ق.م.ا. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

השלבים השונים:

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 1

חשיבה סנסו-מוטורית (0-2)

מאפיינים עיקריים:

- למידה דרך חושים ותנועה
- התפתחות קביעות האובייקט
- חקירה אקטיבית של הסביבה

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 1

חשיבה סנסו-מוטורית (0-2)

תרגול

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 2

שלב החשיבה הקדם מושגית (2-7)

מאפיינים עיקריים:

- חשיבה סימבולית ומשחק סימבולי
- אגוצנטריות
- אנימיזם (מצטמצם לבעלי תנועה)
- חשיבה אינטואיטיבית

ק.מ.א. אורנים

ק.מ.א. אורנים • קהילה • מנהיגות • ישראל

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 2

שלב החשיבה הקדם מושגית (2-7)

תרגול

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 3

שלב החשיבה האופרציונלית הקונקרטית (7-11)

מאפיינים עיקריים:

- הבנת עקרון השימור
- יכולת מיון והיררכיה (יכולת סידור לקטגוריות)
- חשיבה לוגית על אובייקטים מוחשיים (היגיון)

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 3

שלב החשיבה האופרציונלית הקונקרטית (7-11)

תרגול

כדי שהילד יוכל להבין את השימור שבדוגמה, עליו להצליח להבין שלושה שיקולים שונים:

1. **היפוך** - ניתן להחזיר את המצב לקדמותו בלי להוסיף או לגרוע מכמות המים.
2. **פיצוי** - מאפייני המכלים מפצים זה על זה. בעוד שמכל אחד גבוה יותר, הוא גם צר יותר, ואילו השני, הנמוך בין השניים, הוא גם רחב יותר. זוג תכונות אלו מפצות זו על זו.
3. **שינוי** - איש לא הוסיף מים או גרע מים מהכמות המקורית.

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 4

שלב החשיבה האופרציונלית הפורמאלית (+11)

- **חשיבה מופשטת**

היכולת לחשוב על רעיונות מופשטים שאינם קשורים בהכרח לאובייקטים מוחשיים. למשל, מושגים כמו צדק, חופש ואהבה.

- **חשיבה היפותטית**

היכולת להציב הנחות ולבחון את ההשלכות שלהן באופן שיטתי. המתבגר מסוגל לחשוב במונחים של 'אם... אז...' ולבדוק השערות מבלי שיצטרך לבדוק אותן בפועל

- **חשיבה על חשיבה, מודעות לתהליכי חשיבה**

היכולת לחשוב על החשיבה עצמה: לשקול את דרכי החשיבה, לנתח אותן, ולהיות מודע לאופן שבו פועלים תהליכים מנטליים. המתבגר יכול לבקר את עצמו ולשפר את דרכי הלמידה שלו.

התיאוריה ההתפתחותית הקוגניטיבית של פיאז'ה

שלב 4

שלב החשיבה האופרציונלית הפורמאלית (+11)

תרגול

**מה היה קורה אם כל האנשים בעולם
היו תמיד אומרים את האמת?**

ק.מ.א. אורנים

ق.م.أ. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

יומן מסע

חשבי על סיטואציה שזכורה לך בבירור מגיל צעיר
כתבי אותה במחברת

נסי לזהות לאיזה שלב בתיאוריה של פיאז'ה
הרגע הזה שייך

ק.מ.א. אורנים

ק.מ.א. أورانيم • קהילה • מנהיגות • ישראל

צ'ק אאוט

למה התחברת במיוחד
בתיאוריה של פיאז'ה?

ק.מ.א. אורנים

ك.م.أ. أورانيم • KAMA ORANIM
קהילה • מנהיגות • ישראל

להתראות!

